

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **O. N.**, zastoupený JUDr. Zdeňkem Hájkem, advokátem se sídlem Josefa Skupy 1715/13, Ostrava – Poruba, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 5. 2001, č. x, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2006, č. j. 19 Ca 197/2001 – 163,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2006, č. j. 19 Ca 197/2001 – 163, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 17. 5. 2001, č. x. Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 43 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Své rozhodnutí žalovaná odůvodnila tím, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) v Jablonci nad Nisou ze dne 24. 4. 2001 není žalobce částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 10 %.

Krajský soud v Ostravě kasační stížností napadeným rozhodnutím žalobu proti citovanému rozhodnutí žalované jako nedůvodnou zamítl. Soud provedl důkaz posudkem o zdravotním stavu žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované tj. ke dni 17. 5. 2001, vypracovaným dne 7. 2. 2002 a po doplnění zdravotní dokumentace dne

15. 10. 2004, Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „posudková komise MPSV“) v Ostravě. Jako rozhodující příčinu žalobcova dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu tato posudková komise stanovila poruchu osobnosti – lehké narušení osobnosti se zachovanou celkovou výkonností organismu, který způsoboval podle kapitoly V položky č. 5 písm. a) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění platném v době vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“), z rozmezí 5 - 10 % míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti celkovou hodnotu poklesu 10 % s přihlédnutím k ostatním zdravotním postižením žalobce. Posudková komise na rozdíl od lékaře OSSZ v Jablonci nad Nisou nepovažovala za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce postižení páteře s odůvodněním, že tento nález odpovídá věku a významnější patologie zjištěna nebyla. I po doplnění posudkového zhodnocení setrvala uvedená posudková komise na závěru, že k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované nebyl žalobce plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění a nebyl ani částečně invalidní podle § 44 odst. 1 nebo 2 téhož zákona.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel uvedl, že mu nebyla umožněna účast na soudním projednání věci dne 19. 12. 2006, jímž krajský soud ukončil řízení ve věci samé zamítavým rozhodnutím, ačkoliv žalobce omluvil svoji neúčast na tento termín dne 1. 12. 2006 předložením potvrzení o pracovní neschopnosti, mj. i se zaznamenaným datem kontroly stanovené na den 19. 12. 2006. Krajský soud pochybil, pokud vycházel pouze z první strany předmětného potvrzení, která končila záznamem o stanovení data poslední kontroly ze dne 21. 7. 2006. Stěžovatel dále namítl, že posudková zhodnocení lékaře OSSZ v Jablonci nad Nisou a Posudkové komise MPSV v Ostravě si vzájemně odporují stran určení rozhodujícího zdravotního postižení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele. Podle stěžovatele se uvedené posudky nezabývají vztahem a příčinnou souvislostí dvou nejvýznamnějších zdravotních postižení stěžovatele, a to onemocnění páteře a duševní choroby. Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že je toho názoru, že podklady pro rozhodnutí krajského soudu byly natolik dostačující, že účast stěžovatele při posledním jednání dne 19. 12. 2006 nebyla nezbytná a rozhodnout bylo možno na podkladě důkazu, kterým je posudek posudkové komise MPSV. Pokud jde o úvahy soudu a jím provedené hodnocení důkazů, nepřísluší žalované zaujímat k tomu stanovisko.

Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnými důvody. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil tyto pro posouzení věci rozhodné skutečnosti:

Dne 22. 11. 2006 Krajský soud v Ostravě předvolal stěžovatele k jednání

v předmětné právní věci na den 19. 12. 2006. Stěžovateli bylo předvolání doručeno dne 29. 11. 2006. Dne 1. 12. 2006 se stěžovatel dostavil do kanceláře krajského soudu a požádal o odročení jednání nařízeného na den 19. 12. 2006 z důvodu nemoci. O této žádosti s ním byly sepsány úřední záznamy (č.l. 148 až 154), na listu č. 153 je pak založena fotokopie první stránky potvrzení pracovní neschopnosti stěžovatele, číslo V 2905284. Záhloví tohoto formulářového potvrzení je vyplněno osobními údaji stěžovatele, v kolonce „*Neschopen práce od*“ je uvedeno datum 24. 3. 2006, kolonka „*Schopen práce od*“ je nevyplněná, jako vystavitel tohoto potvrzení je uveden praktický lékař pro dospělé MUDr. R. S., s razítkem a vlastnoručním podpisem lékaře. V kolonkách „*Záznamy lékaře*“ jsou zapsána data ošetření nebo kontrol ze dnů 6. 4. 2006, 27. 4. 2006, 24. 5. 2006 a 21. 7. 2006. Soudní jednání proběhlo dne 19. 12. 2006 za nepřítomnosti stěžovatele, přičemž bylo před zahájením jednání prohlášeno usnesení, že se žádosti o odročení jednání nevyhovuje. V protokole o jednání je toliko uvedeno, že žalobce požádal o odročení nařízeného jednání. V odůvodnění napadeného rozhodnutí krajský soud ohledně neúčasti předvolaného žalobce konstatoval, že za situace, kdy sice žalobce omlouval svoji neúčast u jednání nařízeného na den 19. 12. 2006 svým nemocenským stavem, ale doložil potvrzení pracovní neschopnosti s posledním záznamem o stanovení data příští kontroly na den 21. 7. 2006, tyto důvody nebrání projednání a skončení věci, a neshledal ani jiné důležité důvody pro odročení jednání.

Stěžovatel k podané kasační stížnosti přiložil jednak fotokopii první stránky potvrzení pracovní neschopnosti stěžovatele číslo V 2905284 (shora popsané – pozn. soudu) a dále fotokopii, dle jeho tvrzení, druhé stránky předmětného potvrzení (č.l. 180). Na této „druhé stránce potvrzení pracovní neschopnosti stěžovatele“ jsou zapsána v kolonce „*Kontrolní záznamy - data ošetření, kontroly nebo konání LPK*“ data 30. 8. 2006, 13. 10. 2006, 2. 11. 2006, 21. 11. 2006, 15. 12. 2006, 19. 12. 2006 (tyto dvě data jsou doplněna paraťou), 25. 1. 2007, 22. 2. 2007 a 27. 3. 2007. Jiné záznamy tato stránka potvrzení pracovní neschopnosti neobsahuje.

O stížních námitkách uvažil Nejvyšší správní soud následovně:

Ačkoliv stěžovatel důvody podané kasační stížnosti výslovně podřadil pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s., je z obsahu kasační stížnosti zřejmé, že napadá rozsudek krajského soudu zejména z důvodu vyjádřeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy pro jinou vadu řízení před soudem, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Existenci vady řízení před soudem se musí Nejvyšší správní soud zabývat přednostně, neboť tzv. jiná vada řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, je vadou natolik závažnou, že se jí musí Nejvyšší správní soud zabývat i v případě, pokud by to stěžovatel výslovně nenamítal – jde o vadu, k níž je soud podle § 109 odst. 3 s. ř. s. povinen přihlédnout z úřední povinnosti. Stěžovatel spatřuje pochybení krajského soudu v tom, že jednal a rozhodl ve věci samé v jeho nepřítomnosti, třebaže se stěžovatel řádně a včas omluvil pro pracovní neschopnost a požádal o odročení jednání.

Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. k projednání věci samé nařídí předseda senátu krajského soudu rozhodujícího ve správním soudnictví jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli k přípravě alespoň deset pracovních dnů; o jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení. Podle odstavce 3 citovaného ustanovení neúčast řádně předvolaných účastníků

nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50 s. ř. s. Podle § 50 s. ř. s. může být jednání z důležitých důvodů odročeno. Soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.

Nejvyšší správní soud již vyslovil v rozsudku ze dne 17. 2. 2005, č. j. 2 Afs 5/2005 - 96, publikovaném pod č. 558/2005 Sb. NSS, že právo na projednání věci před soudem, čítaje v to i právo na osobní účast na jednání soudu a právo při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhnout důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces a jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských právech. (čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednané v Římě dne 4. 11. 1950, jež byla v České republice vyhlášena pod č. 209/1992 Sb., čl. 14 odst. 1 věta druhá Mezinárodního paktu o občanských a politických právech ze dne 10. 5. 1976, který byl v České republice vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.).

Ustanovení článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod zaručuje každému právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům, to znamená, že smyslem čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, který upravuje právo na soudní ochranu, a čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který upravuje právo na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy, je zajistit každému reálný přístup k soudu se zákonnými výjimkami, možnými jen u odst. 2, tj. u soudního přezkumu rozhodnutí orgánu veřejné správy (srov. nálezn Ústavního soudu České republiky ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 92/95, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>).

S ohledem na výše uvedené skutečnosti proto plyne, že odepřít právo osobní účasti na jednání u soudu proto lze jen výjimečně. Jedním z takových důvodů by mohla být skutečnost, že účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí či zavíní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. Jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod. Za tento důvod pak bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Soud v takovém případě nemá možnost volby a existuje-li důležitý důvod, musí odročit jednání vždy.

Zároveň je třeba poukázat na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, která zaujala jednoznačný právní názor na otázku relevance nemoci, resp. pracovní neschopnosti, jako důležitého a omluvitelného důvodu pro odročení soudního jednání. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 9. 2004, č. j. 5 Ads 63/2003 - 35, publikovaném pod č. 445/2005 Sb. NSS, judikoval, že „*požádá-li účastník před zahájením jednání o jeho odročení z důvodu pracovní neschopnosti, kterou osvědčí, a z okolností případu, zejména z účastníkovy dosavadního chování, zároveň není patrné, že omluva je motivována snahou prodlužovat soudní řízení, soud jednání odročí, neboť v daném případě jde o důležitý důvod ve smyslu § 50 s. ř. s.*“

Pro posouzení projednávané věci je stěžejní zodpovězení otázky, zda stěžovatelova omluva neúčasti u nařízeného jednání byla dostatečně včasná, důvodná a důvěryhodná, aby krajský soud tento důvod mohl hodnotit jako důležitý pro odročení jednání podle § 50

s. ř. s.

Krajský soud při posuzování stěžovatelovy žádosti o odročení nařízeného jednání vycházel z úředních záznamů pořízených se stěžovatelem dne 1. 12. 2006 (č.l. 148 až 154), zvláště z fotokopie první stránky potvrzení pracovní neschopnosti stěžovatele založené na listu č. 153. Nevyhovění žádosti stěžovatele o odročení soudního jednání odůvodnil právě posledním záznamem o stanovení data kontroly na den 21. 7. 2006. Stěžovatelem spolu s kasační stížností předložená druhá stránka potvrzení pracovní neschopnosti však zcela důvodně zakládá pochybnosti o úplnosti pořízených úředních záznamů a jejich příloh. Naprosto zásadní význam by mohla mít chybějící stránka potvrzení pracovní neschopnosti stěžovatele, pokud by obsahovala záznam o stanoveném datu ošetření či kontroly shodným s termínem nařízeného jednání u soudu, což dopadá na souzený případ. Stěžovatelovo tvrzení o pochybení kanceláře krajského soudu, že nedopatřením či omylem nezaložila do spisu i fotokopii druhé stránky předmětného potvrzení, se může i nemusí zakládat na pravdě. Ale existuje zde reálné riziko, že k takovému pochybení mohlo v daném případě dojít.

Výše uvedené pochybení soudu však nelze za žádných okolností přičítat k tíži stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto přihlédl k tomu, že v případě pochybností je povinností soudu zvolit takový postup, který by stěžovatele nezasáhl na jeho právech a byl vůči němu příznivější. Třeba poznamenat, že se jednalo o první žádost stěžovatele o odročení jednání v průběhu celého řízení před krajským soudem a po dobu tohoto řízení nečinil žádné jiné kroky, které by bylo lze považovat za snahu o průtahy řízení. Krajský soud tedy neměl žádný důvod se domnívat, že omluva stěžovatele je účelové povahy, vedená snahou prodlužovat řízení.

Se zřetelem k uvedenému tak nelze považovat závěr krajského soudu ohledně neexistence důležitých důvodů pro odročení soudního jednání ve smyslu ustanovení § 50 s. ř. s. za správný a zákonu odpovídající. Podle názoru Nejvyššího správního soudu krajský soud nemohl řádně a důkladně zhodnotit stěžovatelem tvrzené důvody a předložené doklady pro řádné omluvení jeho neúčasti u jednání nařízeného na den 19. 12. 2006. V projednávané věci tak nelze bezpečně vyloučit, že krajský soud svým procesním postupem, když jednal v nepřítomnosti stěžovatele a jednání přes jeho žádost neodročil, neporušil ustanovení § 50 s. ř. s. a ústavně garantované právo stěžovatele na osobní účast při soudním jednání. Stěžovatel opírá důvod své neúčasti při soudním jednání o svůj nemocenský stav, který by bylo s ohledem na zmíněnou judikaturu nutno považovat za důležitý důvod ve smyslu ustanovení § 50 s. ř. s. Nejvyšší správní soud si je vědom, že posouzení uplatňovaných důvodů k odročení jednání je plně v kompetenci krajského soudu, který ve věci jedná, avšak musí být brána na zřetel i práva účastníků řízení, k nimž nepochybně právo na projednání věci v jejich přítomnosti patří. Dalšími námitkami stěžovatele se Nejvyšší správní soud vzhledem k uvedeným závěrům nezabýval.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal důvodnou námitku stěžovatele týkající se vady řízení před krajským soudem, jenž mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a současně vrátil věc soudu k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Krajský soud v novém řízení nařídí jednání a předvolá stěžovatele.

V tomto dalším řízení se krajský soud vypořádá i s návrhem stěžovatele na provedení důkazu – vyžádání zdravotní dokumentace z Věznice Mírov (č.l. 219), který byl dne 16. 5. 2008 doručen Nejvyššímu správnímu soudu. Soud k tomu odkazuje na svou judikaturu, podle které *navrhování důkazů, které mají podpořit tvrzení uvedená v žalobě, popřípadě v jejím včasném rozšíření, nelze považovat za rozšíření žaloby, a není proto omezeno lhůtou stanovenou v § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2007, č. j. 4 Azs 176/2006 - 84, www.nssoud.cz).

V novém rozhodnutí pak Krajský soud v Ostravě rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. listopadu 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu